

‘Marieke vroeg me om op haar sterfdag afscheid te komen nemen’: Amerikaanse werkte zes jaar aan film over Marieke Vervoort

Rolstoelatlete Marieke Vervoort wint de 100 meter op de Olympische Spelen van Londen in 2012. Beeld rv

Drie jaar lang werd Marieke Vervoort gevolgd door de Amerikaanse cineast Pola Rapaport. Zij had daarna nog eens drie jaar nodig om *Addicted to Life* af te werken. De film is niet alleen een portret van een uitzonderlijk persoon geworden, maar ook een verhaal over zelfbeschikking.

JASPER VAN LOY 1 februari 2023, 03:00

“Ik zou willen dat euthanasie niet beschouwd wordt als moord”, zei Marieke Vervoort op 11 september 2016 voor de verzamelde pers op de Paralympische Spelen in Rio de Janeiro. Daarvoor had de Belgische pers geschreven dat Vervoort al meteen na de Spelen zou willen sterven. Dat was niet zo, zei ze op de persconferentie, maar de papieren om het te voltrekken lagen toen al wel acht jaar klaar. “Als ik die niet had, had ik me allang van het leven beroofd.”

Vervoorts verhaal ging de wereld rond en trof ook regisseur Pola Rapaport. De Amerikaanse maakte eerder documentaires over onder meer turnster Nadia Comaneci en de hippie-musical *Hair*. “Mijn films gaan over mensen die zichzelf uitdrukken en emotioneel bevrijden door hun werk. Wat me in het verhaal van Marieke raakte, was niet haar wens om te sterven maar hoe ze haar leven ten volle kon leven door het besef dat ze het mocht beëindigen

wanneer ze dat wilde. Daar gaat *Addicted to Life* over, veel meer dan over atletiek.”

KENNISMAKINGSGESPREK

Drie maanden na die persconferentie stonden Rapaport en haar echtgenoot annex cameraman Wolfgang Held bij Vervoort op de stoep in Diest. Ze wilden eerst een kort kennismakingsinterview opnemen, maar bleven er uiteindelijk zeven uur. “Veel fragmenten uit dat gesprek hebben de film gehaald, net als de pijnaanval die ze die dag kreeg. Heel verwarrend: het ene moment zaten we samen te lachen, het andere leek ze in een zwart gat te vallen en wist ik oprecht niet wanneer ze eruit zou komen. Ik heb haar toen meteen gevraagd of we dat moment in de film zouden verwerken. Ja, was haar antwoord. Als we een film over haar zouden maken, moesten we haar leed ook tonen. Ze had toen net in *Het huis* gezeten, waar Eric Goens als eerste zo’n aanval had vastgelegd.

“Nog een vraag die ik Marieke op die eerste dag stelde: hoe ik haar dood in beeld moest brengen. We hebben het er drie keer over gehad, denk ik. Marieke vroeg me om op haar sterfdag afscheid te komen nemen en ik mocht ook bij de begrafenis zijn, maar ze wilde me niet in de kamer waar ze de dodelijke injectie zou krijgen. Dat vond ik ook niet nodig.”

Wie daar wel was, was Lynsey Addario, een fotografe die voor *The New York Times* beelden maakte van Vervoort op het moment dat ze stierf en vlak erna. Zij zei dat ze daarvoor een afspraak had met Vervoort zelf, maar Mariekes ouders waren geschokt toen ze Addario’s foto’s zonder hun medeweten in de krant zagen staan. Rapaport wil er geen grote uitspraken over doen. “Ik weet niet wat Lynsey had besproken met Marieke, maar ik was wel verbaasd toen ze mee die kamer binnenging.”

Pola Rapaport: "Wie opgeeft, kan geen topatleet worden, maar ook geen film maken." Beeld RV

“Als ze niet aan het werken is, is Pola een echte schat. Maar tijdens het filmen kan ze een tang van een wijf zijn”, zei Vervoort, lachend weliswaar, een jaar voor haar dood in *Humo*. “Op Lanzarote wilde ze op een avond nog beelden maken tijdens de zonsondergang. Ik had pijn en zei dat ik terug naar het hotel wilde. Ik moet naar mijn lichaam luisteren, anders gaat het fout. Maar ze bleef maar aandringen. Pola gaat heel ver voor een mooi shot en het resultaat is ook wel de moeite.”

Rapaport denkt even na. “Ik herinner het me weer, maar ik heb dat niet zo ervaren. Natuurlijk leed Marieke veel pijn, maar we hadden met elkaar gemeen dat we nooit wilden opgeven. Wie opgeeft, kan geen topatleet worden, maar ook geen film maken. Ik streefde het beeld in mijn hoofd na en wist wat ik daarvoor nodig had. Soms botste dat, maar ze waardeerde mijn volhardendheid omdat ze die ook had.

“De dag dat ik haar voor het eerst ontmoette, zei ze: ‘Zolang de slechte dagen niet opwegen tegen de goede ga ik door.’ Tijdens de draaiperiode heb ik haar zien achteruitgaan, op den duur had ze meerdere aanvallen per dag. Het is gebeurd dat we waren overgevlogen uit New York en dat ze de hele dag buiten bewustzijn was. Toch bleef ze vreugde voelen in de goede momenten die ze nog had.”

FEL WIT LICHT

Volgens Rapaport heeft Vervoort zo’n dertig minuten aan beelden kunnen bekijken, een derde van de uiteindelijke docu. “We hebben het er nog over gehad hoe mooi het zou zijn als zij op de première met haar rolstoel was komen aanrijden. Helaas raakte de film veel trager gefinancierd dan verwacht, maar dat gaf me dan wel weer de tijd om dieper te gaan en de film helemaal af te werken zoals ik het wilde. Ik heb geen lobbyfilm willen maken, maar ik hoop dat hij iets kan betekenen voor mensen die hun einde zelf willen kiezen. Een menselijk, herkenbaar verhaal vermag meer dan een nieuwsbericht.”

Het einde van *Addicted to Life* is bedacht door Vervoort: een compilatie van de mooiste momenten in haar leven, van de gouden medaille op de Spelen van Londen tot een bungeejump met haar rolstoel, en dan een fel wit licht. “Na de scènes over haar laatste levensdagen, die heel emotioneel zijn, was dat het perfecte slot. Het mocht geen huilfilm worden. Ik wilde laten zien welke pijn ze doorstond, maar ook hoe vrolijk en grappig ze soms kon zijn.”

***Addicted to Life* is nu te zien in de cinema.**

